

سکریا شاہ
۱۳۰۳

تسمیعیدن ، بونک تهلککسی ، مضرتی تعمیعیدن باشقه هیچ بر نتیجه ویرمنه . الیم اولدینی قدر وخیم اولان بو حال ایسه بر نقطه نظر کوره کولونه جک ، دیکرینه کوره آغلانه جق بر حاکم . سکز اون یاشنده کی مکتب چوجقلری بیله جناب حقل ، زمان ومکاندن منز اولدینی بیلدکری حاکمه عقل ودانش اداسنده بولونان بعضی کیمسه لک واجب تعالی حضرتلرینی سمواتده ، یاخود فضای نامتناهیده تلسقوبله آرامق ، آرادقلرینی بوله مدقلری جهته جف القلم انکاره جرأت ایتک کی اغرب الغرائب والعجائب اطلاقه سزا برده . الله اکرته آتیلمالری یالکیز علم و عرفان صاحبیلر .

تداوی به آلمان خستلری بیله کولدره جک برضال عی . انسان بویله دوشون قافلری کوردکجه ، خلقه محصول معرفت دییه قبول ایتدیرمک ایسته دکری هذیانلری اوقودقجه نه یاجغنی ، نه سویله به جکفی شاشیریور . ضلالک بودرجه سی جوق فجیع وجوق حوصله سوزدر . تمنی ایدلم که جناب حق امت محمدی فساد عقلک اک آجیقلی علامندن اولان بوکی شیلردن مصون وم محفوظ بیورسون .

یوقاریده سویله دیکمز کی وجودباری مسئله سی ، اوبله بر طاقم سطحی نظر کیمسه لک علم وحکمه ، نظر صحیحه مستند اولمایان عندی فکرلری ، باطل محاکمه لریله حل ایدیله جک مسائل عادیهدن دکل ، نام بر شعور ، کافی درجه ده بروقوف ایله حل ایدیله جک مسائل عالیهدندر .

دینسرلکی تعمیه خادما اولان فکرلر موضوع بحث ایدیله جک سویله نن سوزلرک غریبدن مقبوس و آثار غریبه ده کی آرای صائبه ایله مؤید اولدینی ایلری سورولیور . وعلى الاکثر دینسرلک علم حالی حکمنده اولان « قوت وماده ، ایله اوکا مماثل بر طاقم اثرلرک مند جاتی رد وجرحی غیر قابل دلائل صورتنده اتیان ایدیلیور .

فی الحقیقه أوروبا فیلسوفلرندن بعضیارینک بووادیده یازیلش اثرلری یوق دکلدرد . فقط امین اولمالی که بوفکر سقیمک نقیضی التزام ایدن وهربری عالم علم ومعرفته پک بویوک بر شهرت وصلاحیه صاحب اولان دیگر بر طاقم فیلسوفلرله اونلرک اثرلری ده وارد . عجبا برندن بحث ایدیله جکی صره ده نیچون دیکر لرندن بحث ایدیلیور ؟ برینک فیکری ، نقل اولوندینی ائنده نه دن دیکر لرینک افکاری مسکوت عنه قالیور ؟ نیچون یکدیکرینه مخالف اولان افکار نظر صحیح ایله تدقیق ومحاکه ایدیله رک اورتیه مثبت ، یاخود منفی بر نتیجه چیقاریلایورده ، علماً ایکی پارده لقی قیمتی حائز اولمایان اقوال مجرد ایله اکتفا ایدیلیور ؟ عقل وانصاف بونیمی اقتضا ایدر ؟ عقلی ، انصافی اولان کیمسه لر بویله کولونج ومسخره بریوله می کیدر ؟ مثلاً سقراطدن ، افلاطوندن ، آرسطودن ، بلوته ندن اعتباراً سنت اوکوستن ، سنت آنسلم ، سن طوماء دونسقوت ، اوققام ، برونو ، ده قارت ، پاسقال ، بوسونه ، قتلون ،

مالبرانش ، سپینوزا ، لایبنیچ ، قانت ، لوق ، به یقن ، نیوتون ، قلارک ، هکل کی عام وحکمت وادیسندمه قفا اسکیتمش ، صحیفه لر دولدورمش اولان یوزلرجه آدم لر عالم ، فیلسوف دکلی ایدیور ؟ نیچون بونلرک الوهیت حقنده کی سوزلری نظر اعتباره آلینمیور ؟ نه دن فکرلری ، محاکمات صحیحه نتیجه سندمه تصدیق ، یاخود انکار ایدیله یورده دائرة علمدن ، دائرة عقل وانصافدن خارج یایوله خلقت اضلالی ، قلوب معصومه نک اغفالی جهته کیدیلدور ؟ هر خصوصده اولدینی کی اعتقادیات خصوصنده بزم فلا کتمزی موجب اولان عامل ، قارا برجهالتدن باشقه برشی دکلدرد . بز هرشیدن اول جهلمزی ازاله به جایشمالی بز . شوراسنی قطعاً بیلمه لی بز که مسائل اعتقادیه ده ظلمتک تمثال صحیحی اولان جهلی رهبر اتخاذایده جک اولور ایسه کیده جکمز بر غیای اضمحلالدر .

انسان اول باول استهداف ایتدیکی غایه یی تعیین ، صوکره ده کندیسنی اوغایه به ایصال ایده جک طریق اختیار ایدر . غایه معین اولمته برابر ، اوکا کورتورده جک یول مجهول اولورسه کبه یی قصد ایدن بر آدمک فرانکستان یولنه کیمه سی تنظیر ایدلمش اولور . ینه تکرار ایدیورزکه علمک سوبله مک صلاحیتی حائز اولدینی یرلرده جهلک صوصما سی لازمکلیر . فقط جهلک کوزلرینی قاباق ، قولاقلرینی طیقماق صورتیه متصل حایقیرمق ایسته دیکی یرلرده علمک صوصما سی ده پک ناجدادکلدر .

یالکیز تأسفه شایان اولان بر نقطه واردرکه اوده بو حایقیرمق ایسته ین جهلک صوت انکرلیله بوصوت انکرک تضمن ایتدیکی شرور ومفاسده یالکیز کندیسنه منحصر قالیور ؛ بر جوق سطحی ، ساده دل کیمسه لری تسمیم وبرباد ایدیلیور . ینه تمنی ایدلم که جناب حق ایچمزده بوکی آدم لرک عددنی تکثیر ایتمه سین وعن جهل اوزمه یه التحاق ، ایدن ، یاخود التحاق ایتک استمدادنده اولان کیمسه لرده عقل وانصاف ویردرک کندیلرینی ازاله جهله مدار اولاجق اسبابه توسل ایتدیرسین .

اجتماعیانه غریبلیق وبوزغونچلیق :

افزون

ملئک مابه الجابیده

حیات فردیه واجتماعیه ده هر حقل مقابلنده بروظیفه موجوددر . اصل معرفت ، سرمذیت حقلرله وظیفه لر آراسنده کی توازی تأمین ایده رک ، هر حقل وهر وظیفه نک حدود وشروطی چیزه رک آهنگ مدنی یی ، سلامت انسانیه یی تأمین ایتکدر . حقوق ووظائفک تعیین وتثیق صره سندمه مختلف حریت وحرکتلرکده تحدیدی ، منافع اجتماعیه

ایله تألیفی ضروریدر . بوندن مقصد نظام وانتظام اجتماعینک محافظه سیدر . تجربه ضرورتلرله کسب رصانت ایدن بولازمه لرك اسالاسی ادیانده موجوددر . چونکه بشریتک احتیاحات وانکشافاته ، قابلیتته کوره الک کوزل تکمللری وضع ایدن ادیان خالق طانیق عمده اساسیه سندن صکره نظام اجتماعی ونفوس انسانینک یوم مقدره قدر بقاسنی مؤمن اولان حق ووظیفه مفهوملری امر ایتشددر . بالجمله ادیانک انسانلردن اولای طلب ایلدیکی شی ایمان باللهدن صکره فضائل اخلاقیه در . پیغمبر ذیشانز « بن آنجق اخلاق صالحه وفاضله بی تمام ایتک ایچون بعث اولندم ، بیوریورلر . بوندن دولای دیندارقله ، مسلمانقله اخلاق قطعاً انفصال قبول ایتز ، یکدیگرینه مربوطدر .

اخلاق نه در ؟ کندیسی حقنده تمنی ایلدیکی سعادتلری باشقه سی حقنده اسیرکه مه ملک ، شخصی حقنده فنا کوردیکی حاللردن باشقه سنی ده صاقیندیر مقدر . ایشته متقابل حقوق ووظائفک معیاری بودر .

ادیانک وبالخاصه اکمل دین اولان اسلامیتک قوردینی بواساس علوی هم حریتلری محافظه ایده جک وهمده سوءاستعمالنه مانع اولاجق یکانه چاره در .

حقوقک واسع برشعبه سنی تشکیل ایدن اخلاق ، هیئت اجتماعیه نک انکشافات وتعالیسی تأمین ایدن اک مهم عامل اولدینی قدر سوء اخلاق ده ملتلرک سقوط وانحلاله یکانه سبب تشکیل ایدن بر فلاکتدر . اخلاق سزلق هرشیدن اول تجاوز حقددر . مادی تجاوزلر بلا واسطه اشخاصی متضرر ایدر . بوتجاوزی قانون جزا تأدیب وتنکیل ایدر . فقط بالواسطه کرک اشخاصک وکرکسه هیئت اجتماعیه نک حقوقی اخلال وحریتته تجاوز ایدن اخلاق سزلق جمعیه ضرری اعتباریله مادی تجاوزلردن دها وخیمدر . چونکه آرایرده کی فرق یکنظرده کوردولوب کورولمه مسنده دکلددر .

نتایج اعتباریله مادی تجاوزلری ده تهیه ایدن ، اوکا ایچین ایچین زمین حاضر لایانینه سوء اخلاقدن بشقه برشی دکلددر . بونک ایچوندرکه ؛ بتون ملتلر حسیات و آداب عمومیه بی ، تساند اجتماعیه بی محافظه اداری ، قانونی ، اجتماعی مانعه لرله اخلاق سزلقله مجادلیه مجبور قالمشلددر . ظاهراً مضرتی نفسه منحصر کورولن وکیمسه به ضرری اولیه جفی ظن ایدیلان اخلاق سزلقلر بیله بالنتیجه جمعیتی رخنه دار ایتمکده در .

تاریخ شمعی به قدر کلوب کچن اقوام مندرسه نک عاقبت حیاتیله لری قید ایدرکن ، اخلاق قیوداتک بو عاقبتلرده اک مهم عامل اولدینی اشارت ایدیور . روما ، اخلاق ترک ایتدیکی ، رصانت اجتماعیه سنک ، عالمه سنک سقوط ایتدیکی زمان باربارلرک استیلاسی آلتنده پارچه لندی . یونان قدیم غیر اخلاق اساسلرله هیئت اجتماعیه سنی سقوط ایتدیردکن صوکره آرتق یشایه مدی . یزانسیلر ، اخلاق سزلقله و بونک تولید ایلدیکی عدم تساندله محو اولدیلر ...

بشریتی وقت وقت احتراصات یوزندن قائلره بولایان ، مدنی خرابه زاره چویرن اخلاق سزلق اجتماعی حیاته کی کشف تظاهراتندن بشقه بر شیمیدر ؟ ...

ملتلرک کرک داخل سوء اداره ، کرک خارجاً حرب و استیلا فلاکتلردن چکدکلی هب اخلاق سزلق یوزندندر .

دها غوز اونودولیه جق قدریقین برزمانه تاند اولان حرب عمومی ده جهان اخلاقک انفساحی نتیجه سیدر . شخصلری ، هیئت اجتماعیه لری سراپا بوروین احتراصات ، حق ناشناسلق ، خودکاملق حدندن فضله طاشارق عمومی انفلاقی انتاج ایتشددر . اگر اخلاق عمومی ، بشقه لرینک حقنی طانییه جق فقط کندی حقنی ده طانییه جق قدر متکمل برسویه ده اولسه یدی ، نه بو حرب اولور ، نه ده مدنیت ناقابل تلافی فلاکتلره اوغرامش بولنوردی .

حرب عمومینک اعلانه متعلق سرائرک افشایی ملتلره پک چوق حقیقتلر اوکرتدی . فردی و عمومی احتراصاتک ملتلری ناصل محوه کوتوردیکی کوستردی . حرب ایچنده فلاکتدن ناصل استفاده ایلدیکی ، نوع بشرک قان و کیکلرندن ناصل انتفاع واسطه لری کشف اولدینی نفرت واستکراه ایله کورولمشدر . حرب عمومی نتیجه سند بتون دنیاده فساد اخلاق ، اعتقاد سزلق ، مفکوره وسجیه سزلک ، صنوف اجتماعیه آره سنده مدھش بر خصومت ، عمومی بر موازنه سزلک باش کوستردی ... اخلاق ، انسانی همده لر اونوتولدی ... شمعی مدنیت منفعت ایچون

اوسمان استبدالند امیدى كسمك ايجاب ايدر . هيئت اجتماعيه مزي قورتاران وقورتاراجق اولان اك جدى اساسلر اخلاق ومعنوياتدر .. بواساسلى تقويه وترصين ايتكملة ملتزم ايجون دكل، بلكه خسران وفلاكت ايجنده يوزن بوتون برجهانك حضور وسكونى ، رفاهى نامنه اك رهاكار فضيلتى ، اك بوكسك نور هدايتى كوسترمش اوله جفز .

مسن حكمت

مسلمانلى و سوسيايستك

۲.

اراضى دولتك مالى ايدى . حضرت عمر بوتون دنياه برادر نظامى اهدا ايتمشدر . احكام وراثت ايسه بويوك اراضى صاحبلىرىنك ، ياخود ميليونه لرلدن متشكل بر خطك دوامى امكانسز بيراقمشدر . ارتحال ايدن هر مسلمانك ميراثى برچوق قسمله آيريليور وبالنتيجه نسل بعد نسل اراضى واملاك متماييا انقسام ايدىوردى . برانسان مالك نلشدن فضله سنى هبه ايدمه مديكى حالده خصوصيات خيريه و دوله اعطاسى مباحدى . هدف ، ثروتك متساويآ توزيع ايديله سيدى . دين اسلام اغنياني بيت الماله ، ياخود مستحق فقرايه سنوى وارداتك لااقل يوزده ايكي بوچوغنى اعطايه شرعاً مجبور ايتمشدر . بوصورتله فقرا اغنيانك حسابنه كسب ثروت ايدىوردى . پيغمبر مزمه بوخصوصده سئوال صورولدينى زمان بوصورتله جواب وپرمشدى : « زكات اغنيانك مالندن فقراني زنكىلشديرمك ايجون فرض اولومشدر . » مسلمانلقد سوسيايستك او قدر يوكسلمشدر كه برانسان تارلا سنى برمدت زرع ايتمه جك اولورسه قومشولى تارلا سنى عمومى برملاك عدايدرك اونى زرع ايدمه بيليرلر . بوتون افراد بشريه نك قردهش اولدينى و هپسنىك يكديكرينه يارديم ايتمه لرى ايجاب ايتديكى اساسى اوزره مسلمانلق هر نوع فائضى حرام قيلمشدر . بوصورتله تجارت ، صنعت ، سى و اقتصاد تشويق اولومش ، بانه لرده پاره بريكديرمك كې حرکاته محل بيراقيلما مشدر . بوندن باشقه بر فردك پاره اقراض ايدرك قايتاليست اولماسنه محل بيراقمه مقله قايتاليزمه برضربه اينديريلمشدر . مسلمانلق قمارى و بوتون طالع اويونلرى ده منع ايتمشدر . مقصد باشقه لرينك ، ياخود طالعلرى بك مساعد اولمايانلرك حسابنه بر طاقم انسانلرك كسب ثروت ايتمه سنه امكان بيراقمه مقدر . احتكار هر نوعيله مسلمانلق طرفندن تهيج ايدلمشدر . آرتيق سوسيايستكك باشليجه اوچ وجه سنى ، حریت ، اخوت و مساواتى تدقيق ايدمه بيليرز . هر مسلمان اك مكمل حريتن مستفيددر . مسلمانلر آنجق الله دن قورقلرلر . مسلمانلر هر نمازده ، ذات اجل واعلادن باشقه بر كيمسه يه عبادت ايتمه دكلرينى وذات كبريادن باشقه بر

ايشله ين برما كنه در . بوموازنه سزلك جمعيت بشريه يي زره سوروكليور ؟ شعورى افعالند ميخانيكى حرکتلره استحاله ايدن تظاهرات بشريه قارشوسنده آرتق جميتلر هانكى فضيلته استناد ايدمه جك ؟ ... ديانندن ، ضرورت مدنيه دن نبعان ايدن ، روحى امتصاص ايدن اخلاقك سقوطى بك طبيعى اوله رق اعتقاد سزلىنى توليد ايتمشدر . فقط حقيق وجهه لرندن بو قدر اوزاقلانسان انسانيت مدنيته دنده اوزاقلاشمغه باشلامشدر . روحى بر فوضادن عبارت اولان موازنه سزلك نتيجه سنده حضور وجدانند محروم اولان ، سفالت اقتصاديه ايله موازنه منطقيه سى دوچار ضعف اولان هيئت اجتماعيه لر آرتق استقامت حيايه لرينى تعين ايدمه جك قابليتند محروم تالمشدر . انسانى مفكوره لرى تهديد ايدن مهلك جريانلر ، مفرط عقیده لر هر كون دها قوتله روح مدنيى صارصمقده در . بولش، ويزم ، آنارشيزم ، مفرط سوسيايزم ... حيات اقوام ايجون مدھش عاقبتلر حاضرلامقده در . بو كون بحر محيطده فورطنلر آراسنده دومنسز برتكنه كې استقامتنى غائب ايدن جهانك حضور و سكوتنى ، رفاه آسوده كيسى اعاده ايجون ياپيله جق اك اساسلى تدبير ، معنوى و اخلاقى بر صلاحك ضرورى اولديغنى قبول ايتك وبواساسلر داخلنده چالشمقدر . بوكونك الانسانى انقلابى بشريى اخلاق و فضيلته ايصيندير مقدر .

جهانه عائد اولان بو موازنه سزلكدن هيئت اجتماعيه مزده نصيبه دار آلام اولمشدر . حرب عموميدن مغلوب چيقان ملتزم ، سفالت اجتماعيه ، اقتصاديه ايله بك چوق فضيلتلرنده تردى به اوزرامشدر . بوكا رغماً هيئت اجتماعيه مزي اليوم يشاتان و زنده بولنديران اك مهم حامل ، اخلاق ومعنوياتدر . بونى ده غربده عصر لرجه اول باشلايان تفسح معنوى و اخلاقيك جامعه من داخلنده هنوز تماميله فعاليت امكانى بوله مامسنه مديونز . اساساً هيئت اجتماعيه مزي عصر لر دنبرى دوام ايدن بو قدر خارجى تجاوزلره ، اهل صلييك تجاوزات متواليه سنه رغماً مصون بولنديران ، قابليت تدافيعه و حيايه مزي محافظه اينديرن ، بالكزلك بوكسك اساسلره مربوط اولان قيمت معنويه سيدر . بوكا ، مجاهده مليه تاريخندن دها جانلى ، دها بوكسك بر اثبات اوله ماز .. ملقى قورتاران ، بوكسك بر عزمله اخلاقى ، قوه معنويه سى ومعنوياتى ايدى .. دون طوپسز ، توقفكسز اولدينى حالده ملتزمه اك شرفلى بر ظفرى تأمين ايدن بو اساسلر يارينك ترقى و تكملنده ده اك بيوك بر عاملدر .

جامعه مزي ده استيلا ايتك ايسته ين جهان فوضالى ، حقيقى مدنيى قان و آتش ايجينده اولديرن ساخته مدنيت ، دانسى ، قمارى ، فحشى ، اعتقاد سزلىنى ضرورى بر چاره تمدن كې بنيه اجتماعيمزه صوقه رق خرايت و فلاكتلر مزي اتمام و اكال ايتك ايتيور . مادى و اخلاقى ساحه لرده كې بوشلغه برده معنوى بوشلق علاوه اولورسه ايشته يالكز